

ETIKA V JAVNI UPRAVI

Dr. KATARINA ŽAGAR

22. maj, 2013

VSEBINA

- POMEN ETIKE V JAVNI UPRAVI
- ETIKA PO VZORU DRŽAV ČLANIC OECD
- ETIKA IN MORALA
- ETIČNA NAČELA ZA JAVNE USLUŽBENCE V SLOVENIJI
- RAZSEŽNOSTI ETIKE V SVETOVNEM MERILU
- ETIKA NA LOKALNI RAVNI
- ETIKA V EVROPSKIH INSTITUCIJAH
- SKLEPNE UGOTOVITVE
- ETIKA JAVNIH USLUŽBENCEV

**"Zanimivo je: čim bolj kakšne stvari
zmanjkuje, tem več se o njej
govori in piše."**

(dr. Anton Trstenjak, 1996 v: " Profesionalna etika in civilna družba", str. 9)

ZAKAJ ETIČNA NAČELA?

- Krepijo ugled institucije in posameznika.
- Prispevajo k učinkovitosti delovanja.
- Prispevajo h kvalitetnemu demokratičnemu vodenju.
- Imajo pomembno usmerjevalno in uporabniško funkcijo...

»Tisto, kar je lepo, je moralno. To je vse, nič več.«

(Gustave Flaubert, v: Ethics/Morality, spletno mesto)

MED ETIKO IN MORALO - temeljni pojmi

- ETIKA
- MORALA
- NAČELO, NORMA, ETIČNI STANDARD
- ETIČNI KODEKS
- ČLOVEK, OSEBA
- UČENJE ETIKE

RAZSEŽNOSTI ETIKE V SVETOVNEM MERILU

- Varovanje človekovih pravic
 - Boj proti korupciji
 - Etične volitve
 - Etično lobiranje
 - Aktivnost Sveta Evrope
 - Dejavnost Evropske unije
 - Aktivnost Združenih narodov
 - Ureditev v Sloveniji
-

ETIKA V EVROPSKIH INSTITUCIJAH

● ETIKA V EVROPSKEM PARLAMENTU:

- Etična pravila za člane Evropskega parlamenta.
- Kodeks o dolžnostih uradnikov in drugih uslužbencev Evropskega parlamenta.

● ETIKA V EVROPSKI KOMISIJI:

- Kodeks obnašanja za komisarje.
- Kodeks dobrega upravnega ravnanja za zaposlene v Evropski komisiji in v odnosih z javnostmi.

Kodeks dobrega upravnega ravnanja za zaposlene v Evropski komisiji... 1/3

● Splošna načela:

- načelo zakonitosti,
- načelo nediskriminatornosti in enake obravnave,
- načelo sorazmernosti,
- načelo doslednosti,

Kodeks dobrega upravnega ravnanja za zaposlene v Evropski komisiji... 2/3

● Navodila za administrativno ravnanje:

- objektivnost in nepristranskost,
- informacije o upravnih postopkih.

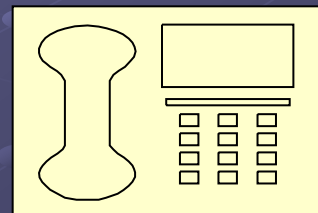
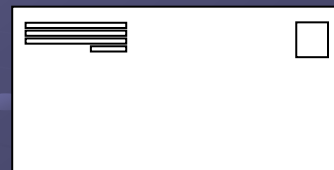
● Pravice zainteresiranih strank:

- posluh za zainteresirane stranke ,
- obrazložitev sklepov,
- navajanje možnosti pritožbe.

Kodeks dobrega upravnega ravnanja za zaposlene v Evropski komisiji... 3/3

- **Obravnavanje prošelj:**

- prošnje za dokumente,
- korespondenca,
- telefonsko sporazumevanje,
- elektronska pošta,
- prošnje javnih občil.

- Varstvo osebnih podatkov in zaupnih informacij.

- Možnosti za pritožbo.

ETIKA JAVNIH USLUŽBENCEV

»Vsi bi morali delati v dobri veri, da so ravnali prav. To je bistvo etičnosti.«

(mag. Alojz Boštich v pogovoru, februar 2004)

ETIČNO UPRAVLJANJE PO VZORU DRŽAV ČLANIC OECD

- Načela za etično vodenje v javni službi.
- Priporočila Sveta OECD-ja.
- Etična infrastruktura.

Načela za etično vodenje v javni službi 1/2

- Jasnost etičnih načel
- Etični standardi v zakonskih okvirih
- Razpoložljivost etičnih smernic
- Poznavanje pravic in dolžnosti v primeru nemoralnega (nezakonitega) obnašanja, ravnanja
- Politična odgovornost do etike krepi etično obnašanje javnih uslužbencev
- Transparentnost procesa odločanja in njegova dostopnost javnosti

Načela za etično vodenje v javni službi 2/2

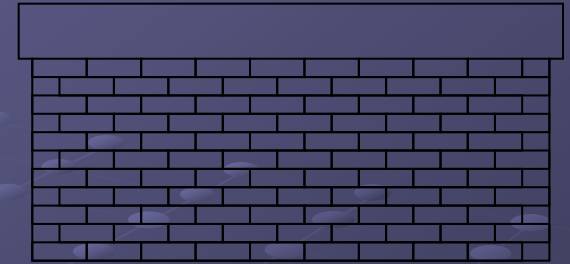
- Jasne smernice med javnim in zasebnim sektorjem
- Vodje morajo predstaviti in podpirati etično obnašanje
- Vodstvena politika, postopek in praksa naj spodbujajo etično obnašanje
- Delovni pogoji javnih uslužbencev in upravljanje s človeškimi viri pospešujejo etično obnašanje
- Mehanizmi odgovornosti znotraj javne službe
- Postopek in sankcije za nesprejemljivo obnašanje

Priporočila Sveta OECD-ja

- razvijati in ocenjevati postopke in izvajanje etičnih kodeksov v javni službi;
- pospeševati vodstvene-vladne aktivnosti za ohranjanje visokih standardov obnašanja;
- vključiti etične dimenzije v upravljanje, da bi uskladili vodstveno prakso z vrednotami in načeli javnega sektorja;
- ocenjevati učinkovitost reform javnega sektorja glede etičnih kodeksov ipd.

Etična infrastruktura:

- politična podpora,
- učinkovit pravni okvir,
- učinkoviti mehanizmi odgovornosti,
- kodeks obnašanja,
- mehanizmi poklicne socializacije,
- spodbudni delovni pogoji,
- koordinacijsko telo za etiko,
- aktivna civilna družba.

ETIKA JAVNIH USLUŽBENCEV V SLOVENIJI

● **Zakon o javnih uslužbencih:**

- načelo enakopravne dostopnosti,
- načelo zakonitosti,
- načelo strokovnosti,
- načelo častnega ravnanja,
- omejitve in dolžnosti v zvezi s sprejemanjem daril,
- načelo zaupnosti,
- načelo odgovornosti za rezultate,
- načelo dobrega gospodarjenja,
- načelo varovanja poklicnih interesov,
- načelo prepovedi nadlegovanja...

• Kodeks ravnanja javnih uslužbencev: 1/2

- opravljanje nalog v skladu s predpisi (ustavo, zakoni idr.),
- politično nevtralnno in nepristransko delovanje,
- lojalnost do delodajalca, vestno, kakovostno in strokovno opravljanje nalog,
- spoštljiv odnos z državljani, s predstojniki, drugimi javnimi uslužbenci in podrejenimi,
- javni uslužbenec ne sme ravnati samovoljno, škodljivo do katerekoli osebe, skupine, osebe javnega ali zasebnega prava,

• Kodeks ravnanja javnih uslužbencev: 2/2

- pri odločanju mora ravnati v skladu z določili kodeksa, pri odločanju po prosti presoji mora ravnati nepristransko, upošteva merila, določena v predpisih;
- javni uslužbenec ne sme izkoriščati svojega položaja za zasebni interes, izogibati se mora nasprotju interesov,
- ravnati mora tako, da ohranja in krepi zaupanje javnosti v poštenost, nepristranskost in učinkovitost opravljanja nalog,
- odgovoren je neposrednemu predstojniku, če predpisi ne določajo drugače,
- informacije in dokumente je dolžan obravnavati z ustrezno zaupnostjo...

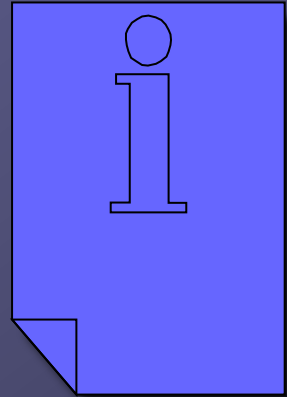
• Kodeks etike javnih uslužbencev v državnih organih in upravah lokalnih skupnosti (2011)

- Ravnamo zakonito, delujemo transparentno, družbeno odgovorno.
- Prizadevamo si za dobro Slovenije.
- Delujemo odgovorno do naravnega in družbenega okolja.
- Ravnamo pošteno, skrbimo za naš ugled, delujemo spoštljivo, zaupanja vredno in častno.
- Predani smo vrednotam in poslanstvu našega dela. Delo in naloge opravljamo vestno in odgovorno in pri tem izpolnjujemo visoke standarde integritete. S strokovnostjo, odzivnostjo in dostopnostjo skrbimo za učinkovitost, uspešnost in odličnost javne uprave.

• Kodeks etike javnih uslužbencev v državnih organih in upravah lokalnih skupnosti (2011)

- Gospodarno skrbimo za stvari, ki so nam zaupane in jih uporabljamo za opravljanje svojega dela. Sredstva, podatke in druge vire uporabljamo le v za to določene namene.
- Ne sprejemamo nikakršnih ugodnosti, ki bi lahko vplivale na naše odločitve. Naša ravnanja so profesionalna, nepristranska in neodvisna od zasebnih interesov.
- Skrbimo za razvoj svoje kompetentnosti na strokovnem in vseh drugih področjih, ki vplivajo na kakovost opravljanja dela.
- Odnos s sodelavci in strankami je zasnovan na zaupanju in sodelovanju. Ravnamo iskreno in zanesljivo, vzdržujemo jasne in korektne odnose, ki temeljijo na spoštovanju in osebnem dostojanstvu.
- Podpiramo ravnanje vsakogar v skladu z vodili tega kodeksa.

Drugi predpisi, pomembni za področje etike v javni upravi

- **Zakon o splošnem upravnem postopku**
- **Uredba o upravnem poslovanju**
- **Uredba o omejitvah in dolžnostih javnih uslužbencev v zvezi s sprejemanjem daril**
- **Uredba o ukrepih za varovanje dostojanstva zaposlenih v organih državne uprave idr.**

KODEKSI

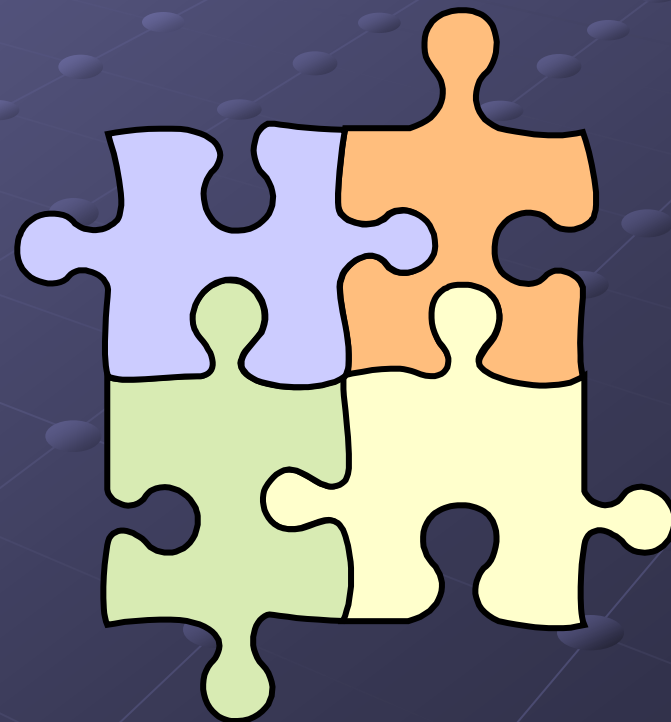
- Kodeks etike davčnih delavcev
- Etični kodeks Univerze v Ljubljani
- Kodeks etike občinskega redarstva
- Kodeks vojaške etike slovenske vojske
- Kodeks etike zaposlenih v protokolu Republike Slovenije
- Kodeks policijske etike itn.

(dostopni na spletnih straneh)

ETIKA LOKALNIH SKUPNOSTI

- **Evropski kodeks ravnanja lokalnih in regionalnih izvoljenih predstavnikov.**
- **Paket vzorčnih pobud na področju javne etike na lokalni ravni.**
- **Model etičnega kodeksa v Sloveniji.**

**HVALA ZA POZORNOST
IN USPEŠEN ŠTUDIJ**

TEMELJNA LITERATURA IN VIRI

- Boštlic, Alojz (2000): Upravna kultura in etika upravnega dela javnih uslužbencev. Mondena, Grosuplje.
- Code of good administrative behaviour, anex: Commission decision of 17 October 2000 amending its Rules of Procedure, Official Journal L 267, 20/10/2000.
- Etični kodeks Vlade Republike Slovenije, spletno mesto: <http://www.mju.gov.si/?id=194>.
- (2006): Etično upravljanje občin z modelom kodeksa, ur. Stane Vlaj. Fakulteta za upravo, Ljubljana.
- Improving Ethical Conduct in the Public Service. Recommendation of the OECD Council, spletno mesto: <http://www.oecd.org//puma/gvrnance/ethics/pubs/rec98/rec98.htm>.
- Javna etika na lokalni ravni, spletno mesto Službe Vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko : http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_lokalne_samouprave/javna_etika_na_lokalni_ravni/
- Kodeks ravnanja javnih uslužbencev, Uradni list Republike Slovenije, št. 8/01
- Resources – quotes Ethics/Morality, Josephson Institute of Ethics, spletno mesto: <http://www.josephinstitute.org/quotes/quoteethics.htm>.
- (2011): Kodeks etike javnih uslužbencev v državnih organih in upravah lokalnih skupnosti, spletno mesto: http://www.arhiv.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/Uradniski_svet/Kodeks_Etike.doc.
- Sruk, Vlado (1980): Filozofsko izrazje in repertorij. Pomurska založba, Murska Sobota
- Sruk, Vlado (1999): Leksikon morale in etike. Ekonomsko – poslovna fakulteta, Maribor.
- Trstenjak, Anton (1996): »Profesionalna etika in civilna družba« V: Ludvik Toplak (ur.): Profesionalna etika pri delu z ljudmi. Zbornik. Univerza v Mariboru in Inštitut Antona Trstenjaka v Ljubljani, str. 9-12.
- Zakon o javnih uslužbencih, Uradni list Republike Slovenije, št. 56/02 in spremembe.
- Žagar, Katarina (2004): Etika v političnem upravljanju s posebnim poudarkom na delovanju parlamentov, doktorska disertacija, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, mentor: prof. dr. Bogomil Ferfila.
- What is an »Ethics Infrastructure«?, spletno mesto: <http://www.oecd.org//puma/gvrnance/ethics/infras.htm>.